

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POSTI:

za celo leto K 144—
za pol leta K 72—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10—

NOVIČAS

Uredništvo in upravnništvo v Kopitarjevi ulici št. 6 — Telefon uredništva št. 50 — Telefon upravnništva št. 328

CENE PO POSTI:

za četrt leta K 36—
za en mesec K 12—

DELAVSKI LIST

POSAMEZNA ŠTEVILKA 60 VIN.

Skupni delovni zastopi.

(Pismo iz Nemčije.)

Köln ob Renu, 30. jan.

Zdi se, da je stopilo po vojski gibanje nemških delavskih strokovnih organizacij v čisto nov tir. Pred vojsko so bile vse strokovne organizacije v najskrajnejšem boju proti kapitalističnim delodajalcem in niso imele z njimi nobenih skupnih stikov. Največji vzrok je tičal pač v tem, da so se gospodje kapitalisti čutili veliko močnejše v svojih velikih organizacijah kot delavske strokovne organizacije, posebno ker je državna oblast kljub svojim raznim socialnopolitičnim programom vedno več ali manj očitno stala na strani kapitalistov. In kamor je nemška državna oblast položila svojo roko, tam se je tudi poznalo. Zato tudi niso nemški delodajalci nikoli hoteli priznati enakopravnosti svojih organizacij s strokovnimi delavskimi zvezami in se niso nikoli z njimi hoteli pogajati kot z enakovrednimi interesi.

Daljni vzrok tega skrajno bojnega razpoloženja je bil tudi socialistični nauk o razrednem boju in diktaturi proletariata, nauk, ki načelno izključuje vsako manj bojno razmerje do delodajalcev.

Uničujoč poraz, ki so ga doživeli Nemci v svetovni vojni, pa je oba nasprotnika bistveno zblížal. Nemška industrija je bila s porazom zadeta v srce, na drugi strani pa so se vračali milijoni delavcev iz strelskih jarkov in jim je bilo treba preskrbeti dela. Delodajalci in delojemalci so se zavdali, da bo treba napeti vse moči in sile, da se Nemčija reši popolnega pogina, treba bo dela, dela, vztrajnega dela. Podjetniki in delavci so pač videli, da je med obema veliko skoro nepremostljivih nasprotij, da pa je tudi veliko skupnih interesov. Predvsem je bil obema skupni interes, da ostane vsako podjetje v obratu, da bo vedno dovolj surovin in premoaga na razpolago, da bodo tovarne mogle tako izdelovati, da bo nemško blago moglo tekmovali z inozemstvom. Zato je imel podjetnik največji interes na tem, da je bilo delavstvo primerno plačano in zadostno aprovizirano, delavec pa je imel interes na tem, da ostane podjetje res v obratu.

Zato so podjetniki — posebno ker je padla prejšnja državna oblast, ki jim je dajala potuho — opustili svoje stališče, da namreč ne priznavajo enakopravnosti delavskih organizacij s svojimi. Zato je že proti koncu vojske prišlo do skupnih pogajanj, ki so se zaključila 15. nov. 1918 s sklepom, da se osnujejo takozvane »Arbeitsgemeinschaften« — skupni delovni zastopi. Osnovna misel teh skupnih zastopov je, da je med delavstvom in podjetniki tudi veliko skupnih interesov, katere naj obojni skupno branijo in zastopajo napram državi in vsej javnosti. Kar pa je na-

sprotujočega med njimi, naj se dogovorno s priznavanjem popolne obojestranske enakopravnosti uredi — predvsem mezno gibanje in varstvo delavcev.

Tako obstoji za celo državo takozvan »centralni delovni zastop« s svojim predsedstvom in širšim odborom. Organizacije delodajalcev in delojemalcev volijo po enako število članov, glasuje se z večino ali v gotovih stvarih z dvetretjinsko večino, a vedno tako, da mora biti določena večina na obeh straneh: pri delodajalcih in delojemalcih.

Ta »centralni delovni zastop« je razdeljen v razne skupine, ki se ločijo po raznih industrijah. Tako je sedaj okrog dvajset takih skupin (»Reichsarbeitsgemeinschaften«): za železno in kovinsko industrijo, za stavbarsko, za tekstilno, rudarsko, lesno, papirno, transportno, kemično itd. Vse te skupine volijo svoje organe tako kot osrednji delovni zastop.

Naloga teh zastopov je, da se varuje nemška industrija v korist delavca, delodajalca in vse nemške države, da se spoznamo urejajo mezna gibanja, da se dajejo nasveti državnim oblastem itd. Najbolje pa lahko spoznavamo namen teh zastopov iz raznih odsekov, ki so se osnovali v osrednjem zastopu. Ti so: odseki za mezne pogoje, za socialnopolitično zakonodajo, predvsem za delavsko zavarovanje, za preskrbo surovin, za zagotovitev premoaga in ureditev prometa, za davke, za izvedbo mirovne pogodbe, v kolikor se tiče industrije.

Podlaga teh vzajemnih zastopov pa je, da se priznava popolna enakopravnost podjetnikov in delavcev, zagotovitev združevalne svobode, skupna organizacija posredovanja za delo in osemurni delavnik, ki pa ne izključuje nadur.

Za danes dovolj. Prihodnjič vam hočem popisati, kaj so doslej dosegli ti delovni zastopi v korist delavstva in kakšno stališče imajo napram njim razne strokovne organizacije. Zb.

Po našem mnenju taka skupna zastopstva delavcev in delodajalcev za delavstvo pomenijo neko nevarnost, če bi to imela ostati trajna institucija; kajti kapital je močnejši ko delavec. Vendar se ne da tajiti, da je tako skupno zastopstvo v gotovih slučajih za oba dela skrajno potrebno in koristno. Pri nas takih skupnih zastopov nimamo, vendar se je pokazala potreba, da n. pr. v kovinarski industriji, ki je sedaj v taki krizi, delavci in delodajalci skupno nastopajo. Važni pa so taki skupni zastopi za delavca kot predhodno stanje, iz katerega se lahko počasi, brez usod-

nih pretresljajev izpelje socializacija podjetij. To je za bodočnost prav tako važno,

kakor je za sedanost važno, da se industrijske krize na ta način omilijo.

Konkordat med Jugoslavijo in sveto Stolicco.

Belgrad, 4. febr. (Izvirno) Minister Pribičević je razposlal vsem katoliškim škofom Jugoslavije okrožnice, v katerih jih vabi, naj mu predložijo svoje predloge glede konkordata med katoliško Cerkvijo

in jugoslovansko državo. V kratkem se bodo namreč pričela pogajanja s sveto Stolicco, ki naj določijo bodoče razmerje med cerkvijo in državo v Jugoslaviji.

Ofenziva proti boljševikom?

Foch pride v Belgrad?

Belgrad, 4. febr. (Izv.) Doznavam, da pride v prvi polovici marca v Belgrad francoski general Foch. Govori se, da je

njegov obisk v zvezi s pomladansko ofenzivo proti boljševikom.

Ustavni odbor je začel z delom.

Belgrad, 4. febr. (Izv.) Danes ob pol 10. se je sestel ustavni odbor in je pričel z generalno debato o ustavi. Kot podlaga služi načrt Markovičev, kakor ga je predelala vlada.

Ministrski sedeži so na razpolago.

Belgrad, 4. febr. (Izv.) Kakor znano je ostalo v sedanjih vladi 7 ministrskih mest nezasedenih. Radi tega so jih morali ostali ministri nadomestovati. Ti pa izjavljajo, da jim ni več mogoče opravljati tako »ogromne« posle. Z ozirom na to je demokratski in radikalni klub začel razpravljati, kako naj se ta ministrstva zasedejo; ker ni skoraj nobenega upanja, da bi šla kakera drugih strank v vlado, demokratski in radikalni krogi že imenujejo osebe iz njihovih vrst, ki naj postanejo ministri.

Prilikauska borba med „velikani“.

Belgrajska »Tribuna« ima zvenječ uvodnik pod naslovom »Borba med orjaki in pritlikavci«. Velikani so seveda srbski centralisti, pritlikavci pa hrvatski in slovenski avtonomisti. Tu čitamo med drugim: »Na eni strani vidite elementarno moč zdravega in žilavega plemena, ki mu je logika najmočnejši zakon sveta in pod čegar zamahom padajo slabi po duhu kakor listje pod nevihto. Na drugi strani pa malo, zanikarno moč...« itd. Sedaj je pa zanimivo zvedeti, na kakšen način se očituje moč logike med velikani samimi. Velikani — demokrati in radikalci — so

namreč edini le tedaj, kadar gredo v boj proti »pritlikavcem«, drugače se pa »zdravo« bijejo med seboj. Človek bi rekel, da se v tem boju predstavitev logike sučejo le »uma svetli meči«, toda kakor nas uveravajo obojestranska glasila, temu na čudo ni tako.

Radikalni listi so polni očitkov proti demokratom, češ da v krajih, kjer imajo večino, vrše nad radikalskimi pristaši največja nasilja, da zlorabljajo oblast in zlasti agrarno reformo na škodo radikalcev, a na korist svojih pristašev. Temu nasproti pa priobčuje demokratska »Pravda« poročilo s Kosova, kako radikalna vojaška komanda brez opravičenega razloga strahuje demokratske pristaše. Navaja natančna imena občinskih predstojnikov, učiteljev in drugih, ki so bili strahovito batinani in biti s puškinih kopit. Kdor ostane živ s par polomljenimi rebri, je še srečen.

Temu poročilu pa dodaje »Republika« še drugo poročilo iz Makedonije, ki pripoveduje, kakor tam doli demokratski oblastniki na enak način postopajo z republikanskimi pristaši. Vrh batin in kundakov pa se demokrat zelo radi poslužujejo še enega sredstva: da namreč neljube jim osebe enostavno potaknejo v ječo. Tako je sedaj samo v radoviškem okraju zaprtih 150 oseb, ki niso zakrile ničesar drugega, nego da niso politični somišljeniki demokratov. — Taka je torej borba med »velikani logike«.

Mi ne moremo na njej odkriti nobenih velikih potez in vse se nam zdi, da si ti velikani svojo veličino le umišljajo in da se bo njihova moč razpršila v nič, kakor hitro jim ljudstvo izvije iz rok oblast in s tem sredstva nasilja.

FRANCOSKO POSOJILO.

LDU Pariz, 3. febr. (Brezlično.) Uspeh francoskega posojila znaša okroglo 27.888 milijonov frankov.

E. Bulwer:

Poslednji dnevi v Pompejih.

»Je,« je dejal Pansa, »ravno sedaj je izredno priljubljena; njen kip je govoril sila mamenite oraklje. Nisem praznoveren, vendar moram priznati, da mi je s svojim svetom pri moji službi večkrat pomagala. In njeni svečeniki so tudi tako pobožni; to niso kakor naši veseli, ponosni svečeniki Jupitra in Fortune; hodijo bosonogi, ne uživajo mesa ter prebijejo večji del noči v samotni pobožnosti.«

»Zares vzgled za naše ostalo svečeništvo! — Jupitrov tempel je silno potreben preureditve!« je rekel Lepid, ki je bil velik reformator za vse, samo ne za samega sebe.

»Pravijo, da je Egiptčan Arbak razodel izidnim svečnikom nekoliko najsvetanejših skrivnostij,« je pripomnil Salust; »ponaša se, da je iz rodu Ramzesov ter trdi, da se v njegovi rodbini hranijo skrivnosti najdaljnje preteklosti.«

»To je, da ima dar zlega pogleda,« je rekel Klodij, »če kdaj naletim na ta Meduzin obraz, ne da bi se poprej zavaroval, gotovo izgubim svojega najljubšega mi konja ali pa devetkrat zapored vržem canes (najmanj točk pri kockanju).«

»To poslednje bi v resnici bil čudež,« je rekel Salust resno.

»Kako misliš to, Salust,« je vprašal igralec zardelega obraza.

»V mislih imam to, kaj bi ti meni navse-

zadnje pustil, če bi pogosto igral s teboj; to je namreč — nič.«

Klodij je odgovoril samo z zaničljivim nasmehljajem.

»Da bi Arbak ne bil tako bogat,« je rekel Pansa imenitno, »bi nekoliko iztegnil svojo uradno roko ter bi poizvedoval o resničnosti govorice, ki pravi, da je astrolog in čarovnik. Ko je bil Agripa edil v Rimu, je pregnal vse takove strašne državljane. Ampak bogataš — edil ima dolžnost, da ščiti bogataše!«

»Kaj pa mislite o tej novi verski družbi, ki ima, kakor pravijo, celo nekaj izpreobrnjenec v Pompejih, o tistih privržencih hebrejskega Boga — Kristusa.«

»Ej, zgolj modrujoči sanjarij,« je rekel Klodij; »niti enega imenitnika nimajo med seboj, in njihovi izpreobrnjeneci so revni, brezpomembni, nevedni ljudje.«

»Ki pa bi morali biti križani za svoje bogokletstvo,« je vzkliknil Pansa srdito; »zatajujejo Venero in Jupitra. Nazareneec je samo drugo ime za brezbožnika. Le pustite, da jih polovim, to je vse.«

Druga jed je bila končana — gostivci so se zlekli nazaj na ležišča — bil je premor, ko so poslušali mehke glasove iz juga in godbo arkadijske piščali. Glavk je bil najbolj zamaknjen in najmanj voljan pretrgati molk, Klodij pa je že pričel meniti, da trtijo čas.

»Bene vobis — na tvoje zdravje Glavk,« je dejal ter z lahkoto izkušenege pivca izpil na vsako črko Grkovega imena po en kozarec. »Ali nočeš, da se maščuješ nad svojo

včerajšnjo slabo srečo? Glej, kocke se nam že laskajo.«

»Kakor hočeš,« je rekel Glavk.

»Kocke v Avgustu, jaz pa edil,« je rekel Pansa ošabno; »to je zoper postavlo.«

»Ne v tvoji prisotnosti, resnobi Pansa,« je odvrnil Klodij ter roštal s kockami v dolgi škaltji; »tvoja navzočnost omejuje vsako dovoljenje, saj ni stvar sama, ki žali, ampak njeno pretiravanje.«

»Koliko modrost!« je zamrmrala senca.

»No, bom pa drugam gledal,« je rekel edil.

»Ne še sedaj, dobri Pansa; počakajmo, da povečermamo, je dejal Glavk.

Klodij se je nevoljno vdal in z zevanjem prikrival svojo nevoljo.

»Zija, da bi pogoltal zlato,« je zašepetal Lepid Salustu.

»Ej, kako dobro poznam tele polipe, ki pograbbijo vse, kar se dotaknejo,« je odgovoril Salust z enakim glasom.

Sedaj so prinesli na mizo tretjo vrsto jedi, torte in slaščice v tisočerihi fantastičnih tenkih oblikah, in ministri ali služabniki so postavili tja vino (ki so ga dotle gostom na okrog podajali) v velikih steklenih vrčih, ki je na vsakem bila napisana njegova starost in kakovost.

»Pokusi tegale lesbijca, Pansa,« je rekel Salust, »izboren je.«

»Ni posebno star,« je dejal Glavk, »a so ga pristavili k ognju in ga naredili zgodaj dozorelega — vina k Vulkanovemu plamenu —

nas k plamenu njegove žene — in njej na čast izpijem to čašo.«

»Jako okusno je,« je rekel Pansa, »vendar bo nemara mučeno preveč okusa po rozinah.«

»Kako krasen kozarec!« je vzkliknil Klodij in vzdignil čašo iz prozornega kristala, ki je imela ročke okrašene z vdelanimi dragulji in zvite kakor kače — priljubljena moda v Pompejih.

»Ta-le prstan,« je rekel Glavk, ter snel dragocen dragulj s prvega članka svojega prsta ter ga obesil na ročko, »ga dela še krasnejše in z mano manj nevrednega, da ga vzprejmeš, Klodij, ki naj ti bogovi dodelijo premoženje in srečo, da ga boš še dolgo in pogosto napolnil do vrha!«

»Prevelikodušen si, Glavk,« je rekel igralec in podal kozarec svojemu sužnju, »ampak tvoja ljubezen mu daje dvojno vrednost.«

»To-le čašo Gracijam na čast,« je rekel Pansa in je trikrat izpraznil svoj kozarec. Gostje so sledili njegovemu vzgledu.

»Ampak nobenega vodje nismo imenovali za današnjo gostijo,« je zaklical Salust.

»Potem pa vladajmo zanj,« je rekel Klodij in roštal s škaltjo za kocke.

»Ne,« je vzkliknil Glavk, »za nas nobenega hladnega, vsakdanjega vodje, nobenega diktatorja za gostijo, nobenega rex convivi. Ali niso Rimljani prisegli, da ne bodo nikdar pokorni nobenemu kralju? Mar naj bomo manj svobodni kot naši predniki? Halo, godci! Zaigrajte nam pesem, ki sem jo ono noč zložil.«

Proti komunistom na Francoskem.

LDU Pariz, 3. febr. (Brezlično.) Pri hišnih preiskavah v stanovanjih aretiranih komunistov so se našli načrti za velik komplot. Policija je odredila še nadaljnje aretacije.

DEMobilizacija na Poljskem.

LDU Varšava, 3. februarja. (PBA) Prihodnji teden bo demobiliziran letnik 1896. Vrši se tudi demobilizacija letnikov 1897 in 1898. Na podlagi dekreta, ki je pred kratkim izšel, bo dne 1. aprila t. l. umirovljenih 54 generalov.

MILITARIZEM V AMERIKI.

LDU Washington, 3. febr. (Reuter.) V črteku za mornarico reprezentacijske zbornice je izjavil general Pershing, da je kljub temu, da odobrava konferenco za splošno demobilizacijo, mnenja, naj Zedinjene države še nadalje izvajajo svoj vojaški program tako dolgo, da se doseže dogovor med najmanj petimi svetovnimi velesilami.

Nemčija pod vijakom entente.

LDU Pariz, 3. februarja. (Havas.) V zbornici je podal ministrski predsednik Briand izjavo o uspehih zavezniške konference. Med drugim je izjavil nastopno: Francoska vlada, ki je bila od dne 1. junija 1920 dalje upravičena, da zahteva, da se uporabijo vse, v spaskem dogovoru predvidene kazni radi razorožitve, želi, naj bi zavezniški jasno uvideli zmernost, s katero je Francija neprestano zastopala svoje pravice in za katero je podala veliko dokazov. Glede reparacij se je francoska vlada odločila, da se ukloni samo pred nemogočnostmi, ki so dokazane in si je v tej zadevi postavila nastopne cilje: 1. Nemčija mora takoj plačati, in sicer kolikor mogoče visok znesek in na tak način, da se bo lahko računalo za dejstvo; 2. države-upnice se morajo udeležiti vsake kombinacije za gospodarsko vzpostavitev Nemčije, da se tako prepreči nemoralni pojav igre, v kateri premaganec kupi denar in se norčuje iz zmagovalcev. Na to je govoril ministrski predsednik o različnih modalitetah pri plačevanju in ugotovil, da je plačevanje nemških dolgov popolnoma možno v mejah njenih gospodarskih zmogočnosti. Sprito kombinacije fiksnih in izpremenljivih anuitet, ki je v zvezi z zahtevno zavezniškov po plačevanju dolgov in s prihodnostjo Nemčije, se francoska vlada še ni odrekla možnosti, da bi potem, ko bi se Nemčija že okrepila, zahtevala od nje, da plača vse dolgov. Reparacijska komisija bo po mirovni pogodbi določila višino nemških dolgov še pred 1. majem 1921. Končno je pariška konferenca jasno določila, da se morajo kazenske naredbe, ki so predvidene za razorožitve, neizpremenljeno uporabljati tudi pri reparacijah. V vprašanju premoaga je ministrski predsednik izjavil, da je reparacijska komisija naznanila Nemčiji, da mora v mesecu februarju in marcu dobaviti vsak mesec po 2.200.000 ton premoga. Tem 2 milijona 200.000 tonam pride še 250.000 ton mesečno. Za ta premog Nemčija ne bo dobila predjemov in premij. Če bi se Nemčija branila, bi se izvedla mirovna pogodba, ki zahteva večje količine premoga. Ministrski predsednik je končal: Pariška konferenca je ojačila vezi entente. Njeno najbistvenejše delo je bila konsolidacija mirovne fronte, ki daje onim, ki so odgovorni za opustošenja, priliko, da poravnajo svoj dolg.

Politični dogodki.

+ Kdo je kriv? Večji del srbskega časopisja se obrača nasproti Hrvatim in Slovencem malo boljše, nego se je kdaj obnašalo nemško in mažarsko časopisje. Srbsko časopisje je ogorčeno nad Hrvati in Slovenci, ki vidi, kako zek se je med njimi ohladilo prvotno navdušenje narodnega zedinjenja ter nam očitajo suženjsko narav in nizknotnost. Toda zelo po krivici. Hrvati in Slovenci se niso ohladili vsled nezvestobe do ideje narodnega zedinjenja ali zato, ker bi nam manjkalo zmisla do svobode, ampak vsled težkega razočaranja, ki smo ga doživeli v novih razmerah. Bratstvo, enakost, svobodo smo pričakovali v novi domovini, a kaj so nam priredili bivši Tiszini slugi, sedaj v službi srbskih oblastnikov? »Neven« navaja: Že tedaj, ko so se hrvatske čete vračale s hrvatske fronte, so se mednje vrinili gotovi srbski agenti, ki so jih nagovarjali, naj se sedaj nikomur več ne pokore, naj gredo v »zeleni kader« in žive na lastno pest. Tedaj se je hrvatski kmet dal zapeljati in je tako sam dal pretvezo za okupacijo Hrvat-ske. — Pri ustanavljanju nove države se je svečano določilo, da po vseh osvobojenih deželah ostanejo v veljavi dotedanji zakoni in uredbe, dokler konstituenta ne odredi drugače. A kako je bilo v resnici? Belgrajska vlada je prelomila vse dogovore, uvedla nasilno centralistično upravo in stopila Hrvatim in Slovencem za tilnik. Ljudstvo se ni zatiralo samo po prejšnjem birokratičnem načinu, ampak se je celo batinalo! A batine človek ne odpusti rad, posebno

če so krivične, niti lastnemu očetu, kamoli zlobnemu bratu. Vrh tega — piše »Neven« — so Hrvati in Slovenci izgubili najlepše svoje dežele in mesta v Primorju in v Alpah. Ako bi se bilo to zgodilo Srbom v Banatu ali v Južni Srbiji in Makedoniji — koga vse bi pozivali na odgovornost in kaj bi se vsega ne vprizarjalo! Toda Hrvati in Slovenci, potrpežljivi in trdno zaupajoč v večno pravico, ne delajo iz tega državnega vprašanja in zahtevajo le, da se že enkrat uredi notranje razmere tako, kakor zahteva pravica in zakon, morala in poštenje. Oni vedo, da nam more le to zajamčiti srečno bodočnost in da je brez tega vse drugo prazno delo. Tako so Hrvati in Slovenci kljub svojemu globokemu razočaranju v resnici edini pravi prijatelji in graditelji države, a tisti, ki hočejo nad brati vladati z nasiljem, kakor niso preje niti Nemec, Mažar in Italijan, so njeni največji sovražniki in razdiralci.

+ Italijanska »zvestoba«. Kakor vemo, si je Italija z obema oesoma pomežikovala z Nemčijo in Avstrijo in se ob raznih prilikah potezala za njune interese. To je bilo tedaj, ko so se zavezniški upirali nekaterim le prehudim željam italijanske »svete sebičnosti«. Nemčija in Avstrija sta trdno upali, da se bo italijansko prijateljstvo izkazalo nasproti njima tudi v teh najtežjih urah pariške konference, ko je šlo obema za biti ali nebiti. Toda topot je imela Italija v žepu že svojo rapalsko pogodbo in po vsej priliki ji je ob upostavi »enotne zavezniške fronte« v Parizu padlo v žep še kaj drugega. Dejstvo je, da so ostali topot Nemci in Avstriji od italijanske strani na cedilu. »Deutsche Allg. Zeitung« priznava, da je nemški narod močno razočaran nad Italijo. Nemci naj se tolažijo s tem, da razočaranje še ni bilo in ne bo nikomur prihranjeno, kdor se zanaša na prijateljstvo italijanskih državnikov. To razočaranje je deloma že zadelo pa še pride tudi našim oboževalcem italijanskih sladkih manir — Vesniču in drugovom.

+ Kdo plačaj revežem v Italiji kruh. Kakor znano, plačuje italijanska država razliko med nakupno in prodajno ceno moke, kar znaša na leto ogromne milijone. Italijanski parlament že dalj časa hodi okoli vprašanja o povišanju krušnih cen, kakor mačka okoli vrele kaše, ker se je bati med ljudstvom revolucionarnih viharjev, ako bi se cene kruhu zvišale. Te dni je to vprašanje v italijanskem parlamentu zopet na dnevnem redu. Človek bi rekel, da bi bila najpravičnejša rešitev ta, da bi država poiskala pokritja za svoje izdatke za kruh ljudstvu tam, kjer se je tekom vojne na račun države in ljudstva nakupilo silno bogastvo: pri vojnih dobičkarjih in drugih kapitalistih. Toda italijanski poslanec Bellgard je drugačnega mnenja. On je stavil ta-le predlog: »Za pokritje krušnega deficita naj država ukine vse stroške za verske stvari, odpravi vse verske ustanove in zapleni vse njihovo premoženje.« Kapitalisti naj torej le še dalje v miru pijo svoj šampanjec in uživajo vse druge dobrote tega življenja, cerkve in samostani pa naj se zapro in zapleni vse njihovo imetje. Tako bi ljudstvu bila vzeta še zadnja uteha in zadnja zatočišča, zadnja mesta, kjer je vselej dobivalo duhovnega kruha, mnogokrat pa tudi telesnega. Ali bo italijansko ljudstvo to pozabilo?

Dnevni dogodki.

— Josip Juraj Strossmayer. Danes je minulo 106 let, odkar se je rodil veliki djakovski škof Josip Juraj Strossmayer, ki je širil jugoslovansko misel politične in gospodarske svobode jugoslovanskih ljudstev.

— V dobi nasilja. Belgrajska »Tribuna« poroča pod naslovom »Ali smo v Albaniji ta-le slučaj? V stanovanje uboge poštarjeve vdove Elizabete Naumović je že dva večera oborožen udril žandarmerijski narednik Vojislav Vidaković, službujoč v Belgradu. Zahteval je od uboge reve, ki ima štiri nedorasle otročice in živi v veliki bedi, da mu napravi večerjo. Sel je tako daleč, da je pojedel kosček potice, ki jih je bila dobra sosedica poslala vdovinim otročicem. Uniformirani zlikovec je zagrozil vdovi, da ji bo pri policiji izposloval, da se ji bo izdala »zdravstvena knjižica«, ako noče živeti z njim v divjem zakonu. — Lepi cvetke poganja sedanji nasilni režim, pod katerim sta policaj in žandar glavna činitelja.

— Odlikovan in oklofutan. Kakor poroča belgrajska »Politika«, so vseučiliški dijaki oni večer oklofutili v kavarni »Moskva« v Belgradu načelnika sarajevske policije Miloša Ljeskovca in ga vrgli iz kavarne. To zato, ker je bil Ljeskovac svojčas avstrijski komisar in ima na vesti razne zločine proti srbskemu prebivalstvu. Čudno je pa to, da je bil Ljeskovac pod novim režimom imenovan za policijskega šefa v Sarajevu in celo odlikovan z redom sv. Save. Enega očividno ni zaslužil: ali ne odlikovanja ali ne klofut.

— Ženske v sodni službi na Nemškem. Pruski justični minister je izdal naredbo, po kateri morejo biti posledje ženske, ki so položile prvi državni juridični izpit, imenovane za referendarje; vendar pa ženske ne morejo

postati samostojni sodniki, državni pravdniki ali sodni zapisničarji.

— Smrt železniškega roparja. Zloglasni hrvatski tat in vlomilec Avgust Vuletić se je minole dni na progi Zagreb—Zidani most z več tovariši vtihotapil na tovorni vlak, da bi ga oplenil, kakor že večkrat. Med vožnjo so začeli z vlaka metati razne zaboje. Padanje le-teh je privabilo na plan oročnike, ki so spremljali vlak. Lopovi so poskakali z vlaka in zbežali, dasi so oročniki streljali za njimi. Samo kolovodja roparjev je skočil tako nesrečno, da je prišel pod vlak, ki ga je strašno razmesaril.

Ljubljanski dogodki.

lj Redni mesečni shod Moške in mladeniške Marijine družbe v Križankah bo danes v petek zvečer ob 7. uri. Vabijo se tudi somišljeniki nečlani.

lj Pogreb gospe Karoline Lusehina bo jutri v soboto ob 2. popoldne iz Križevniške ulice 4.

lj Umrl je snoči ob 6. zvečer znani trgovec z usnjem I. Mally na Sv. Petra cesti. Zadela ga je kap. Rajni je bil obč. svetnik in miren človek. N. v m. p. l. Z magistrata visi črna zastava.

lj Marijono gledališče igra v nedeljo 6. t. m. ob 3. in ob 5½ popoldne čarobno bajko v osmih slikah (6 dejanjih): »Čarodejne gosli«.

lj Tatvine. Alojzij Kornik je bil od stražnika zasačen, ko je nesel vrečo z 10 kg sladkobja. Pozneje se je dognalo, da izvira ta sladkor iz skladišča trgovca Mencingerja, Martinova cesta. Hlapec Andrej Pečnik je ukradel sladkor gori omenjenemu trgovcu in ga izročil svojemu tovarišu Kozincu v šrambo. Pri hišni preiskavi na domu A. Pečnika se je našlo še več špecijskega in manufakturnega blaga. Vrednost ukradenih predmetov znaša čez 900 kron. — Pred odhodom večernega vlaka proti Zagrebu je tukajšnji polic. organ dne 1. februarja aretiral postreškinjo P. J., katera je v času od 13. do 31. januarja na neki tukajšnji stojnici vzela za 2300 kron različnega mesa in klobas s pretvezo, da je meso za neko mesarico dobro poznano gospo. Ko je mesarica 1. febr. prišla po denar, zaznala je, da P. J. sploh ni več pri gospej v službi in da je postreškinja izvršila pri tem goljufijo in nameravala pobegniti v Kragujevac. Nekaj prigoljufanih klobas in ostankov mesa se je še našlo pri storilki, katera je izjavila, da je meso porabila s svojim zaročencem, nekim srbskim vojakom, ki je bil včeraj odpušen od vojakov in s katerim se je nameravala v Kragujevacu poročiti.

Naša društva.

d Šišensko prosvetno društvo priredi v nedeljo 6. febr. v hotelu Bellevue za svoje člane društveni zabavni večer. Začetek ob 3. uri popoldne. Vstopnina 1 K. Vstop imajo le člani in po njih vpeljeni gostje. (k)

d Rokodelski dom. Na pustno nedeljo priredi društvo rokodelskih pomočnikov vsakoletno predpustnico pri mizah v svoji dvorani ob 6. zvečer. Vspored: Petje moškega zbora; Lipe se ženi, kuplet, poje V. Rudolf; Ne kliči vraga, burka, spisal Jaka Štoka. Vstopnice se bodo prodajale v nedeljo dopoldne od 10. do 12. in zvečer od 5. do 6. ure v Rokodelskem domu. Obrtniki in delavci, udeležite se poštene zabave! (k)

d Odborova seja ljubljanskega orlovskega okrožja se vrši v nedeljo dne 6. t. m. ob 11. uri v posvetovalnici Jugoslovanske tiskarne. Seje naj se vdeležijo tudi člani prosvetnega odbora. Važno! — Br. predsednik.

d »Mutasti Izidor«, burko polno smešnega dejanja in izvirno Medvedovo veseligrro »Na ogledih« priredi Šentpetersko prosv. društvo na pustno nedeljo v Ljudskem domu. Predprodaja vstopnic razvidna na plakatih. (k)

Socialni vestnik.

o Mednarodni rudarski kongres za socializacijo rudnikov. Nedavno se je v Londonu vršil mednarodni rudarski kongres, ki je po temeljitih razpravah soglasno sprejel naslednji sklep: »Konferenca smatra, da je socializacija rudarske industrije v vseh deželah največjega pomena. Konferenca pozivlje vse delavce, da si ovsje aktivnost in odločno zahtevajo komunalno izkoriščanje rudnikov. Konferenca se obrača na celokupni delavski razred in na javno mnenje sploh s pozivom, da povsodi zahtevajo od svojih vlad, da ta sklep uzakonijo in v najkrajšem času izvedejo podružabljenje rudnikov.« To je ena prvih zahtev krščanskega delavstva.

o Dom za vajence v Zagrebu. Zveza hrvatskih obrtnikov začne se to pomlad graditi v Zagrebu dom za vajence. Stroški so proračunani na 5 milijonov kron in jih bodo pokrili deloma z ustanovo, ki obstoja v ta namen že dalj časa, deloma s prostovoljnimi prispevi.

ki. V domu uredi zaenkrat spalnice, jedilnice, učilnice itd. za 100 vajencev, kasneje se število gojencev še zviša.

Gospodarstvo.

DAVEK NA VOJNE DOBIČKE.

Na povabilo trg. in obrt. zbornice v Ljubljani so se zbrali 25. januarja t. l. zastopniki gospodarskih in stanovskih korporacij in organizacij v ta namen, da se posvetujejo o korakih, katere bi bilo storiti spričo prevelike izmere davka na vojne dobičke, ki zadeva gospodarske kroge. Po poročilu zborničnega referenta se je odobrila predložena spomenica ter so se formulirali predlogi. Sklenilo se je, poslati spomenico finančnemu ministru, trgovskemu ministru, delegatu finančnega ministva v Ljubljani. Sklenilo se je nadalje zainteresirati parlamentarne posameznih skupin ter naprositi člane gospodarskega sveta, da spravijo vprašanje na razgovor v predstoječem zasedanju. Gospodarske korporacije priznavajo upravičenost davka na vojne dobičke, stoje pa na stališču, da davek ne more in ne sme segati tako daleč, da bi povzročil gospodarsko nesrečo. Spomenica postavlja sledeče postulate: 1. Davčna skala zakona št. 66, je skrajni mejnik obdačbe vojnih dobičkov, katero bi moglo naše gospodarsko življenje prenesti. Vsako višje davčno breme bi seglo predač. Sedaj veljavne določbe je nadomestiti z davčno skalo citiranega zakona. 2. Ravnovesje našega gospodarstva je ogroženo, ako se vnovič obdačijo prva vojna leta, ki so gospodarsko že zaključena, njih donos konsumiran, odnosno investiran. Naknadna obdačitev gospodarsko že zaključenih let je nedopustna in nesprejemljiva tudi zategadelj, ker obsega čas, ko še ni obstajala naša država. 3. Pri ugotovitvi davčne podlage je pripoznati odbitek dohodnine in vojnega davka. 4. Dohodki, ki so se svojčas pri prirejanju osebnih dohodnine ugotovili in contumaciam davkoplačevalca, ne morejo služiti za podlagu odmere davka na vojne dobičke. V takih primerih je neobhodno potrebno, da se uvede novo postopanje. 5. Aktivirati je takoj in brez odlašanja v Sloveniji davčne komisije, ki bodo sodelovale pri prirejanju osebnih davkov. Pretečeno soboto je deputacija gospodarskih korporacij izročila gospodu finančnemu delegatu spomenico osebno ter imela priliko, izraziti svoje prošnje in želje gospodu delegatu še v nekaterih drugih davčnih vprašanjih.

Tako resolucije gospodarskih organizacij. Tudi po našem mnenju je treba davek na vojne dobičke temeljito pretrstati. Seveda nas pri tej zahtevi vodi druga misel ko gori omenjene korporacije. Davek na vojne dobičke, ki je po drugih državah že izveden, mora imeti res ono socialno gospodarsko smer, da razbremeni male ljudi in obremeni toliko bolj velike kapitaliste, ki so v primeri s svojimi vojnimi in povojnimi dobički mnogo premalo obdačeni. Vsled tega pada vsa davčna teža na delavca, malega obrtnika, malega kmeta, kar pa je socialno krivično in gospodarsko nezdavno.

— Napoved za odmero pristojbinskega namestka v osmem desetletju. Finančna delegacija javlja uradno: Z prvim dnem januarja 1921 se pričena osmo desetletje za odmero pristojbinskega namestka. V to svrho se mora vsa namestku zavezana imovina po stanju omenjenega dne na novo napovedati. Napoved je predložiti najkasneje do 31. aprila 1921 pri finančnem okrajnem ravateljstvu, pristojbinski oddelku, v čigar področju ima zavezane svoj sedež, sicer je plačati to pristojbino v dvojnem znesku za vse osmo desetletje. Napoved je napraviti na predpisanih tiskovinah, ki se dobe proti povračilu stroškov pri vseh davčnih uradih. Tudi zavezanci, ki so bil dozdaj namestaka oproščeni, morajo napoved predložiti in oprostitev za osmo desetletje na novo izposlovati. Podrobne določbe vsebuje naredba ministra financ z dne 31. decembra 1920, št. 14.064, ki se obenem razglaša v Uradnem listu. Dotično število je dobiti pri upravništvu Uradnega lista po običajni ceni.

Odgovorni urednik Anton Marincak.

Izdaja konzorcij »Novega Časa«.

Tiska jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Ne morete spati? Niti delati? Imate nerazne bolečine? Obutek zadovoljstva doprine Vam Fellerjev pravi Elza-fluid 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici 42 kron. Državna trošarina posebej.

Trpite na počasni prebavi? Zaprtju? Ta zlo se odstrani s pravimi Fellerjevimi Elza-kroziljicami. 6 skatljic 18 kron. — Zveč okrepčujoča švedska tinktura 1 steklenica 20 kron. Omot in poštnina posebej, a najceneje. Eugen V. Feller. Stubica donja. Elsatrg št. 245. Hrvatska. D.

Tovarna

JOS. REICH

Ljubljana, Poljanski nasip 4.
Podružnica: Štejnburgova ul. 4.

Barva vsakovrsto blago.
Kemično čisti obloke.
Svetilnika ovrtnika, za postnice in sreje

Podružnice: Maribor Novo mesto Kočevje
Gospeska u. 38. Glavni trg. Štev. 38.